

Ülevaade merepäevadest 2009 -2012

Eru lahe Rannarahva Selts asus koolidele merepäevi korraldama 2009.a. võttes aluseks UNESCO ASPnet Läänemere Projekti (edaspidi **BSP**- Baltic Sea Project) **peaesmärgi**, et noored tunneksid paremini oma kodumere seisundit ja kaitse vajadust.

Meenutame siinkohal, **miks BSP kävitati?**

EESMÄRK

PEAEESMÄRGIST kirjutab BSP initsiaator Liisa Jääskeläinen, et ta juhtus 1988.a.nägema Rootsi filmi Läänemere keskkonna seisundist.“ Film sokeeris mind!!“, ütleb Liisa.

Sama aasta detsembris kutsus UNESCO Bangkokis kokku oma ühendkoolide projektis-ASP-s osalevate riikide esindajad, kus otsustati, et Soome hakkab koordineerima Läänemeremaade koole Läänemere probleemide suhtes.

Aprillis 1989 tulid Taanis kokku UNESCO rahvuslike komisjonide esindajad. NSV Liitu, sealhulgas Baltikumi esindas akadeemik, professor Jüri Martin. Järgmine konsultatiiv kohtumine toimus Eestis, Paides Maa päeval, 22.04.1990.a. Sellest kirjutab Päevalehes Helve Laasik järgmiselt.“ Kohtumisel otsustati, et kooliõpilastel tuleb teha rohkem välitöid teaduslike instituutide toel Läänemere koosluste indikaator-liikide uurimiseks. Soovitati koolidel omada alalised uurimispaigad, et praktilise tegevuse kaudu õppida tundma Läänemere seisundi põhilisi seaduspärasusi. Eestist osalesid nõupidamisel esindajad koolidest, kes olid arvatud BSP projektis osalema, nagu Aseri KK, Pärnu 4.KK, Kadrina KK,Kunda KK, Viimsi KK, Vormsi algkool, Tallinna 3.KK ja Eesti Noorte Loodusmaja. Koolid valiti selle põhjal, et nad oleksid võimalikult mere lähedal, et nendes oleks bioloogia ja keemia süvaõpetamine. UNESCO spetsialistid külastasid mitmeid BSP koole.“ Külalised tutvusid samuti Tallinna 3.KK-ga, mil lepiti Langinkoski kooli direktori Risto Hamariga kokku partnerluseks koolide vahel BSP-s osalemisel.

Koolid saavad teha tõelise panuse Läänemere päästmiseks, kirjutab Kaj Bärlund, Soome tollane Keskkonnaminister Newsletter`s nr. 2 /1990. Veel BSP algaastatest, mis näitavad otseselt merega seotud tegevusprogramme.

Aktiivne BSP rakendamine jätkus Saksamaal Kiilis, koostöö laagris 25.-29. 06.90, milles osalesin koos BSP Eesti koordinaatori Maris Lajaga. Sealt saime juurde uusi partnerkoole, et omavahel mereuurimise kogemusi vahetada (vt. Käsiraamat- Water quality kaanepilt). Kõikides meie sõpruskoolides oli peatähelepanu praktikumidel merebioloogiale. Sama tegime ka 3.KK, sest keskkooli A klassides olid valikaine tunnid Läänemere ökoloogias. Praktikapaigaks kujunes Kopli laht. Mereelustiku proove käisime võtmas koos Ilmar, Helen ja Jonne Kottaga Mereinstituudist veel kaugemalgi, nagu merereisil laevaga „Juku“ Naissaarele ja Tallinna lähel. Õpilased tegid rannikuvaatlusi väga ulatuslikul ranna-alal Tallinna lahe rannikul.

1992.a kutsusime Läänemeremaade koole üles osalema lindude ökoloogia programmis ja pakkusime välja 3 juhendit, nagu keskjalvine veelindude loendus, randa uhutud lindude loendus ja haudelindude punktloendus. Nende juhendite alusel tehakse siiani lindude vaatlusi Läänemereriikide koolides. Olin selle programmi koordinaator pea 10 aastat.

7.-11.09.1992 toimus BSP Läänemeremaade õpilaste kokkutulek Kotkas, kus elasime Kotka Merekooli laeval. Eestist juhtisid töörühmi: L.Metsaorg ornitoloogias, Siret Pung vee-elustiku teemal ja Jüri Martin käsitles bioindikatsiooni. Maris Laja kirjutades kokkutulekust „Eesti Päevalehes“ rõhutab, et tuhandete BSP kooliõpilaste mure haige Läänemere pärast ja tükike avaramat silmaringi on palju väärt.

Suureks tunnustuseks Tallinna 3.KK-le sai Läänemere heaks tehtu eest preemia 2003.a. kevadel, mille andis Hansapäevade puhul Kalmari linn Rootsis (see on traditsiooniks alates aastast 1987).

2003.a. sügisest ma enam koolis ei tööta. Hindan kõrgelt BSP pikaajalisust, sisukust ja väljakujunenud koostöövõrgustikku. Lähtudes BSP kogemustest hakkasin tegema eeltööd noortele merekeskuse rajamiseks Turbaneeme külla Lahemaale endisesse piirivalvekordonisse. 2005.a. Eru lahe päeval, mis toimus seoses keskkonnapäevaga, tutvustasime koolidele, kuidas hakkab toimuma BSP programmide alusel merekeskuses õppetöö.

Merekeskuse nimel sai vabatahtliku tööna tegutsetud 8 aastat kuni 2008.a. suvel Siseministeerium müüs selle eravaldusse. Edasised merekeskuse rajamise kavad seonduvad Viinistuga. Loodame positiivset edasiminekut, sest hr. J. Manitski taotleb finantstuge EAS kaudu ning merekeskuse rajamine on Tallinna Keskkonnahariduse arengukavas 2008-2014 (vastu võetud Tallinna Volikogus 19.juunil 2008). Merekeskus on samuti Kuusalu valla arengukavas (2007-2025). Merepäevad aitavad tutvustada Viinistut kui tulevase merekeskuse sobivaimat asukohta Soome lahe rannikul.

2009

Merepäevad Viinistul ja Pärisea poolsaarel on toimunud igal aastal alates 2009 .a., et koolidele tutvustada BSP mereprogramme (rannikuvaatlused, merevee kvaliteet- elustiku ja keemilise analüüsi alusel, lindude ökoloogia-vaatlused erinevatel aastaegadel, keskkonnaajalugu- muutused rannamaastikes ja kalanduses). Koolide kaasamine BSP programmidesse on toimunud etappide kaupa.

2009.a. said valmis PRIA finantstoel meretemaatilised õpperajad Päriseal. See andis võimaluse kutsuda õpilased mere äärde ja tutvustada neile BSP mereprogramme. Aruandeid vaatlustest ei vormistatud, kuid **soovitati hakata osalema projektis**. Toimus 5 ühepäevast ja üks 2-päevane merepäev õpilastele (osales 210) ning 3 merepäeva õpetajatele (osales 92). **Kokku osalejaid 302**. Merepäevi toetasid ENTK ja Tallinna Keskkonnaamet. Oma esialgse nõusoleku BSP-s osalemiseks andsid 2009.a. Tallinnast 9 kooli ja Harju maakoolidest 8.

2010

2010.a. soovitati koolidel valida osalemine vähemalt ühes BSP programmis. Merepäevadele kutsuti õpilasi ainult neist koolidest, kes kinnitasid, et nad hakkavad osalema BSP-s. Seega polnud eesmärgiks enam niivõrd huvi äratamine kui reaalne praktiline tegevus BSP mereprogrammide alusel. Saadeti ära esimesed aruanded programmide koordinaatoritele Lätis (vee kvaliteet Prantsuse Lütseumilt 2 vaatluskohas ja Tehnikagümaasiumilt) ja Taanis (rannikuvaatlused Mustamäe, Tehnikagümaasium,

Lilleküla, 37.kool, Kiili).KIK maakondliku keskkonnateadlikkuse programmi finantstoel toimus 11 merepäeva õpilastele (osalejaid 312) ja 2 merepäeva õpetajatele à 35 osalejat).**Kokku osalejaid merepäevadel 344.**

2011

2011.a. oli teada, millistes **mereprogrammides** koolid **osalevad** ning neid **kutsuti merepäevadele** Pärисpeal. Merepäevi toimus õpilastele 9, milles osales õpilasi kokku 312 ning õpetajatele oli 2 päeva à 35 osalejat. **Kokku osalejaid merepäevadel 377.**

2011.a. sai alguse koostöö Tallinna tehnikaülikooli meresüsteemide instituudi teadlastega. BSP koolide õpilasi kutsuti tutvuma teadustööga uurimislaeval Salme, kus rühm õpilasi sai teha kaasa õppereisi.

2012

2012.a. - BSP koole Harjumaal 17 , neist Tallinna koole 11 (G.Adolfi , Arte, Audentese, Inglise Kolledz, Lasnamäe Üldg., Mustamäe, Prantsuse Lütseum, 37.kk, Tehnikagüm., 21.kool, Lilleküla), maakooled 6 (Kiili, Loksala, Kuusalu, Vaida, Viimsi ja Ääsmäe).

27.märtsil said kõik BSP koolid kutse osaleda BSP koolide kokkutulekul Tartus 11.-13.mail, mille teemaks „Kohalikud ressursid ja säästev areng“. Omaltpoolt innustasime merepäevadel osalenud koole tutvustama kokkutulekul postritel õpilaste tööd mereprogrammide täitmisel. Soovitasime koolidele temaatikat ja aitasime avada sisu, mida õpilastöödest postritel kajastada. Merepäevade BSP programmide alusel valmisid postrid – Mereelustiku mitmekesisuse säilitamine -Mustamäe Gümnaasium; Veelindude mitmekesisus ja kaitse - Inglise Kolledž; Pärисpea ranna-alade väärtused ja kaitse- Tehnikagümnaasium; Talvised veelinnud Tallinna lähel ja nende kaitse – Prantsuse Lütseumi õpilased Mati Lepikson ja Anna-Leena Vaher (Tallinna Linnuklubi liikmed). Hiljem selgus, et oodati mitte niivõrd õpilaste poolt tehtut, vaid Eesti loodusressursside tutvustamist, nagu põlevkivi, turvas jt. ning nende säästvat kasutamist.

Koostöö TTÜ Meresüsteemide instituudi teadlastega jätkus.

5.juulil osales rühm BSP mereprogrammidega tegelevaid õpilasi erinevatest koolidest (Lasnamäe Üldgümnaasium, Lilleküla Gümnaasium, Mustamäe Gümnaasium, 21.kool, Inglise Kolledž, Viimsi Keskkool, Tehnikagümnaasium) õppereisil uurimislaeval Salme.

21.augustil tegid BSP õpetajad Tallinna lähel kaasa õppereisi uurimislaeval Salme. Osalejad, nii õpilased kui õpetajad, said 7-8 tunni pikkuste merereiside ajal ise määrata vee läbipaistvust Secchi kettaga, võtta veeproove eri sügavustelt proovivõturosetiga (seda läbi arvutisüsteemi ise juhtides), analüüsida veest lahustunud hapniku sisaldust, kasutada planktonvõrku veeproovide võtmiseks, et uurida võetud proovidest elustikku mikroskoobi all jne. Otsene kokkupuude teadlaste praktilise tööga mereuringutel on aidanud suurendada koolide huvi meretemaatika vastu.

Merepäevi toimus 2012.aastal 19, neis osales õpilasi 410 ja õpetajaid 66 .

Loodame maakondliku keskkonnateadlikkuse programmi alusel merepäevadega jätkata samuti järgnevatel aastatel kui meie projekt-BSP merepäevad Päriseal, leiab KIK poolt rahastamist maakondlikust keskkonnateadlikkuse programmist. Projektitaotlus on esitatud KIKile augustis 2012, et korraldada merepäevi 2013.aastal.

Linda Metsaorg,

MTÜ Eru lahe Rannarahva Seltsi juhataja,

BSP merepäevade projektijuht, linda.metsaorg@mail.ee või mobiil 56 917 494